

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czímzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Aron, b. Huszár Sándor, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Készítsük-elő a vetőmagot.

Hó borítja ugyan még a mezőt, de a napnak biztató sugarai már nagyon közelre helyezik azt az időt, midőn a gazda újra külmunkájához foghat: a tavasz megnyíltát.

Ezen alkalommal tehát talán helyén lesz, ha a gazda törvényszerű teendőinek egyikét, a vetőmagról való elve gondoskodást emlékezetbe hozzuk. Jól tudom, hogy igen sok gazdatársam már megelőzött e tekintetben s ellátta magát a szükséges vetőmaggal a számítása szerinti vékák mennyiségéig. Helyes és szükséges is az előrelátó igyekezet, csak-hogy a mennyiség mellett ne feledjük el a minőséget sem, mert a kevés jónak bizonyára mindig több be-cse van, mint a sok rosznak. — Rövid soraimnak egyedüli célja az, hogy a vetőmag minőségének érdekében emeljek néhány szót s megérintsem azon teendőket, melyek a vetőanyag minőségének emelésénél követendők.

Kétségtelen, hogy mindenütt ott, a hol valamely termény tenyésztés vagy termelés által sokszorosítottatik, a szaporulat az alapanyag jellegét és tulajdonait osztja legnagyobb mértékben. Nagyon jó tehát, ha az alapanyag a célnak leginkább megfelelő tulajdonokkal fel volt ruházva. De hányszor kell küzdenünk az ellenkező esettel és nélkülözünk vagy részben vagy egészen is azt, ami céljainknak igen kívánatos lenne. Állatainkra az egyes tulajdonok képzésére vagy fokozására a tenyészirány és a

tartás által — melyek kezünkben vannak — befolyhatunk; de gazdasági növényeinknél befolyásunk valamely kívánatos tulajdon létrehozására, sőt csak ilyenek megtartására is, igen korlátozott, a tenyészanyag egyéneinek végtelen nagy száma s a tenyészföltételeknek általunk épen nem, vagy csak igen kis mérvben tehető szabályozása folytán. Látjuk is, hogy az állatoknál valamely tulajdont kifejtteni sokkal rövidebb időbe kerül — aránylag — mint az egy és ugyanazon nemben és fajtában és nagyban termelt gazdasági növényeknél.

Mi mód van tehát mégis arra, hogy növényeink jó tulajdonait emelhessük, vagy azokat megtarthassuk? — Nézzünk a természet könyvébe. Egy és ugyanazon fajta növénynél sem látjuk azt, hogy minden egyes példánya a másikának szakitott hasonmása volna. — különböznek Egyik erőteljes épebb tökéletesebb társánál, a mely fejlődésében hátramaradt, vagy bevégezett kifejlődésében sem jutott a másiknak nyomába. A mint ez áll egész növényekre, úgy áll szintén egyes növényrészekre nézve is. Ezek közül csak azokra figyeljünk most, a melyek a tovaszaporításra szolgálnak s ilyenek a magvak. Ezeket vizsgálva azt láthatjuk, hogy egy és ugyanazon kalászban a magvak különböző kifejlődöttséggel bírnak; vannak teljesen kifejlődött és kevésbé vagy hiányosan kifejlett példányok köztük s így vannak olyanok, melyek az életképesség s tulajdon szilárdság magasabb fokán állanak és vannak e képessé-

gekben megfogyatkozott társaik. — Igaz ugyan, hogy a tenyészfeltételek nyilatkozatainak igen tág tere van a fejlődés mérvének szabályozására s az életképesség e tulajdon szilárdságnak úgy lényegét, mint küljeleit magánhordó egyének számszerinti többség s viszonylagos alaki idomultságban létrehozatalában; de mégis bizonyos az, hogy egyes alakoknak a többi fölötti előnyös kiválása folyton történik, tehát tökéletes példányok minden természetnél vannak, csak hogy feltűnésük a nagy tömegben nem éles és nem kirívó

A mit a természet egyes jeles alakoknak természetes kiválása által feltűntet, szolgál utasításul arra, hogy mi a mesterséges kiválasztással a jó alakok lehető legnagyobb számát gyűjtjük egybe tovaszaporításra; vagyis vetőanyagul mindenkor a legtökéletesebben fejlődött, tehát a legszebb magot használjuk fel, mert ezután várhatunk csak a terményben jeles tulajdonu szaporulatot, úgy a minőségben, mint az ezzel már karöltve járó mennyiségi többletben is, miként ezt hosszas kísérletek eredményei is igazolják. (L. „Erd. Gazda” 1873. 16. 17. 39. 40 sz.)

Lássunk tehát hozzá még idejében, hogy a készletnek színét, javát válaszszuk ki vetőmagul; mert azután várhatunk legnyugodtabban hasonló terményt. Művelési növényeink válfajok lévén, a tenyész-feltételek adott viszonyai között alakulásra képesek és hajlandók is a tökélyesedés vagy visszaesés lépcsőzetének mindkét irányában. Már pedig a tenyészfeltételek adott viszonyai között a jó sikerre egyik leglényegesebb támpont az alapanyag-nak kitűnő vagy jóvolta.

A választás és tisztítás céljából a vetőanyagot rostáltassuk meg jó rostákkal annyiszor, a hányszor azt a mag tisztasága követeli. Tavaszi vetés előtt állván, a vetőmagot a dudva magvaktól különösen iparkodjunk kitisztítani; mert tudomásunk szerint a tavasziak az elgyomosodásra már magukban is hajlandók lévén, annál veszélyesebben tisztátlanodik el a vetés, ha még a vető maggal dudva mag is kerül a földbe.

Rostákról szólva, meg kellene említenem itt azoknak több fajtáját. De mivel ez egy kissé meszes vezetne, itt csak azt jegyzem meg, hogy a mag teljes tisztításához három rostával kell birni; egy

kell arra, hogy a magból szél erejével a könnyű port és szemetet kifújja; a másik kell arra, hogy a magból az idegen magot kiválassza, s a harmadik szükséges azért, hogy azon a már teljesen tiszta magból a legnagyobb szemeket elkülönítsük s rajta át a gabonát osztályozzuk. Az első célra a napjainkig fennmaradni birt, valamint újabban szerkesztett szelelő rosták szolgálnak, melyek jobbadán már a második munkát is végzik t. i. választanak is. Idegen, főképp gömbölyü magvak kiválasztására páratlan a L'huillier-féle konkoly választó rosta, melynek munkája e nemben tökéletesnek mondható. A tiszta mag osztályozására a Pernollet-féle osztályozó-henger mutatta magát leghasználhatóbbnak.

De talán sok is a feltétel és kíváncsi, mit a mag megválasztásához kötöttem! Megvallom, úgy van. De hol lesz munka nélkül valami, s hol különösen valami jó és nemes? Bizon áldozattal jár minden előnynek kiküzdése. Hasonlatképpen azt mondhatnók, hogy valamint régentén, mikor még nem oly könnyű volt nemes emberré lenni, a nemesi diploma elnyerésére nagy és hasznos tetteket kellett felmutatni: úgy a gazdának, ha a terményeinek jelességére s nemességére akar törekedni, munkától, áldozattól visszalépnie nem szabad. De ha meghozta a célnak az áldozatot, úgy csakhamar beülhet terményeinek nemesi előjogaiba, melynek a vevők hozzák meg a megfelelő s megillető árhódolatot, mint a mire úgy a közelben, mint a távolban elég példa áll ma már előttünk.

Vörös Sándor.

A zöld trágyázásról.

(Folyt. és vége.)

A humus theoria mai alakjában közép utat foglal el azon ellentétes nézetek között, melyeknek Liebig és Thaer képviselői. Mayer az újabb kutatások eredményére támaszkodva, igen nagy súlyt fektet a televényre, midőn azt mondja, hogy „ha majd képesek leszünk nagyobb mérvű műveletek útján a televény légmentességét könnyen felvehető állapotba átvinni, roppant mennyiségű légeny fog a növénytermelés rendelkezésére állani”. Szerintem ugyanis fel kell vennünk, hogy a talajban a növények által felvehető légenyen — oldott állapotban levő vagy könnyen oldható ammoniak és salétromsav vegyületeken — kívül még oly légeny is van jelen, mely mint nehezen oldható,

rothadó szerves maradványok alkrésze csak későn és lassanként változik át felvehető tápanyaggá.

Megvallom, hogy tulajdonképpeni tárgyamtól a zöldtrágyázástól kissé eltértem, ezen eltérés azonban véleményem szerint látszólagos. Ha a talajban lévő szerves maradványokat teljes elrothadásuk után, midőn már mint növényi tápanyagok szerepelnek — tanulmányozzuk vagy tekintjük azon átmeneti állapotot, melyet humus-nak, telelevénynek nevezünk: a zöldtrágyázást illető legfontosabb kérdésekre fogunk feleletet nyerni. Még is különbséget kell tennünk azon növényi maradványok között, melyek az istálló trágyával — értem itt egyedül a szalmát és az állati tápszerek emésztetlenül maradt részét — és, mint zöldtrágya kerülnek a talajba. A szalma elfásult, megkeményedett sejtjeiben a légeny igen nehezen felbomló vegyületeket alkot, tehát az ásványi tápanyagok is csak későn változnak át, a növények által felvehető tápanyagokká. Akkor t. i. mikor a szalma stb. a rothadás — e lassu égési folyamat — által hamuvá változtatott. Midőn itt késői felbomlásról és átalakulásról szólok, a zöldtrágyának alászántott könnyen rothadó, zsenge növényi részekre vonatkozom. Látjuk tehát, miszerint nem mindegy, ha a növényzetet még mielőtt a magképzés beállott volna szántjuk alá, vagy ha azt elszáradni hagyjuk, midőn a sejtek már elfásodtak. Az első esetben bizonyos mennyiségű vizet is viszünk a talajba és ez is — ha bár csak adott körülmények között — figyelmet érdemel, mivel a talajban véghez menő physikai és vegyi változásokra befolyással van eltekintve attól, hogy a leszántott növényzet elrothadását előmozdítja. Ezekben alapszik azon körülmény, hogy a zöldtrágyázás hatása — az alászántott zsenge növényi maradványok gyors elrothadása miatt — legfeljebb 1—2 évre terjed ki; míg a feltört luczernások és esparzet földeken hátramaradt elfásult gyökerek és az istálló trágya szalmája stb. több éven át látható javára van a következő veteményeknek.

Ezek után a második feltett kérdésre kerül a sor. A talaj a rajta diszló növényzet által folytonosan beárnyékoltatik, ezen körülménynek a gyomok kiirtásán kívül, a talaj beéredésére — értem ezalatt a belől véghez menő változásokat — nagy jelentősége van. A talajfelülete sohasem száradhat ki, tehát a mélyebb rétegek sem, ez a könnyű, mint nehéz talajokra nézve fontos. Nem kell azonban attól tartanunk, hogy egy kötött szántóföld mely eső-gazdag vidékeken ép e kötöttségénél fogva kényes valami — a beárnyékoló növényzet alatt még rosszabbá válik, mivel nem képes kiszáradni. A tapasztalás azt tanítja, hogy egy növényzettől borított terület soha sem ázik annyira fel, mint egy kopár. Ennek elméleti alapja kitűnik Lawes és Schübler*) számításából, melyek szerint egy hold földön diszló, különböző miveleti növényeink tenyészték ideje alatt átlag körülbelül 18 millió

ő vizet párologtatnak el, míg Heiden szerint ugyanakkora területre csupán 5 millió ő eső viz esik. Az utóbbi szám nem vonatkozik ugyan Magyarországra, de ez az arányon nem változtat. Egy kopár terület fel fog ázni, mivel a reá hullott esőviz — kötött, átnemeresztő altalajjal bíró szántóföldön például — összegyűl. Honnét fedezi azonban a növényzet a felvett arány szerint kitűnő 13 millió ő-nyi különbséget a vizet illetőleg? E kérdés megfejtése nem tartozik ugyan ide, de mivel némi vonatkozással van tárgyunkra, meg kell említenem. Néhány szót szólva e részben, egyszerre két körülményre nézve nyerünk felvilágosítást: először a talajon diszló és másodsor a leszántott növényzetet illetőleg.

A dus levélzet alatt a talaj felületén mindig hűvösebb van — a gyors elpárolgásnál fogva — ez által a kör-lég vizpárái könnyebben megsűrítettnek a talaj által, a keletkező csepfolyó viz azután a növények javára szolgál, és mint elmállási és rothadási tényező működik.

Hogy a leszántott növényzet, illetőleg telelevény, mily szerepet játszik ez esetben, ezt hosszas szavak helyet a következő számok derítik fel:

	12, 24, 48, 72 óra után a
kovahomok	0, 0, 0, 0 súlyrész vizpárát vesz fel,
a tiszta agyag	37, 42, 48, 49, illetőleg sűrít meg,
a humus	80, 97, 110, 120.

Látni e számokból, hogy a humus mind a könnyű, mind a nehéz talajok vizsűrítő képességét hygroscopicitását, javítani képes.

Egy növényzettel borított földön a talaj absorptiója által le nem kötött — de még ez esetben is — könnyen oldható tápanyagok az esőviz, hólé által nem mosathatnak el; e körülmény különösen a könnyebb homok talajokra nézve fontos, ellentétben a kötött és humus-gazdagokkal.

A zöldtrágyázás után képződő humus a talaj absorptióját növeli és ez kétféle szempontból bir érdekléssel. Először a növényi tápanyagok visszatartását illetőleg; másodsor a növény táplálkozására nézve, noha ez az előbbinek természetes következménye. Tudjuk ugyanis, hogy a növények táplálására csak igen kis mértékben concentrált tápanyag oldatok alkalmasok; a vizműveletek (Wassercultur) bizonyítják a sűrű oldatok kártékonyágát. Az erősebb absorbeáló képességgel bíró talajok pedig concentrált oldatok keletkezését megakadályozzák.

Hogy zöldtrágyázás által a talaj viztartó képességét szintén növeljük, ez kitűnik a következő számokból, hol ugyanis a zöldtrágya rothadási terménye a humus szerepel.

100 rész absorbeált vizből + 15° R. hőmérték mellett	
4 óra alatt párologtat:	
a kovahomok	88.4 részt
az agyag	37.9 részt
a humus	20.5 részt.

Bizonyos körülmények között a tulságos viztartó

*) Schleiden: „Für Baum und Wald.“

képesség kártékony is lehet pl. nedves égalj alatt terméketlenséget idézhet elő. Ez azonban nem igényel magyarázatot. Ezen tulajdonsága a talajnak eső gazdag vidéken nem óhajtott, de annál inkább az ellenkező esetben. Sachs azt mondja, hogy a víztartó képesség semmiesetben sem kedvez a növény táplálkozásnak, a talajt ugyan nedvesen tartja, de azon vonzásnál fogva, melylyel a vízrészeket leköti, ezeket a gyökerekre nézve — ép akkor midőn a legnagyobb szükség volna azokra — hozzáférhetlenné teszi. Ha a tényállás csakugyan az volna is — mi még kéllőleg bebizonyítva nincs — a televényes és agyagtalajok száraz időben mégis előnyt érdemelnek a homok talajokkal szemben, mivel vízsűrítő képességük nagyobb és a felvett vizet nem párologtatják el oly hamar.

A haj csövésséget illetőleg az agyag talajok legnagyobb viz vezető képességgel bírnak, azután a televényes, a homok, végre a gipsz és mésztalajok. A televény tehát e részben a nehéz és könnyű talajok között foglal helyet, s így első pillanatra úgy látszik, hogy míg a könnyű talajok hajcsövíz vezető képességét javítja, a kötöttekét szenvedne. Ez nem így áll; mielőbb azonban tovább mennénk, megemlítem azt, hogy a televény a kötött talajokat lazítja, a könnyűket pedig kötöttebbé teszi; továbbá hogy a teltalaj száraz időben a hajcsövek útján láttatik el nedvességgel az altalajból. A kötött talajok felső rétege a zöld trágyázás által meglazítottatik; a felületére hulló esővíz a laza rétegen át, saját súlyánál fogva, könnyen lehatol a megérintetlen rétegekig, honnét a hajcsövek által vezetettik lejjebb nagy részben; száraz időben azonban, midőn a szántók felülete kiszárad, csupán a hajcsövek útján tud a víz felemelkedni, de elérve a laza, kiszáradt felső réteghez itt a meggyengített hajcsövességi képesség miatt csak nehezen bírja a felszint elérni, hogy ott elpárologjon és így a növényzet javára a talajban marad. A zöldtrágyázás által a talajba került és ott rothadó növényi részek nemcsak az által akadályozzák meg a talaj kiszáradását, mivel a kötött földnek hajcsövízvezető képességét gyengítik, hanem különösen — az agyagnál is erősebb — víztartó képességüknél fogva, mint azt már említettük. Miként áll azonban a dolog a könnyű talajoknál, melyek hajcsövessége erősebb lesz a zöldtrágyázás után; talán könnyebben kiszáradhatnak ez esetben? Korántsem, mivel a fokozott hajcsövesség hatása elenyésző csekély az erősödött víztartó képességgel szemben.

A rothadó növény részek a talaj színére és így közvetve megmelegedésére befolyással vannak; ez a sötét színű testek nagy hőfogatóságán alapszik. Az élenyülési, rothadási folyamat közben keletkező meleg mennyiség itt tekintetbe sem jöhet, mivel egyrészt a rothadó anyagok igen szét vannak osztva, másrészt a rothadás a nyári hó-

napokban legélénkebb, tehát akkor, midőn a föld a nélkül is elég meleget nyer. Ezen kérdésre vonatkozva azt hiszem, miszerint Mayernek teljes igaza van, midőn azt mondja, hogy a heves lótrágya nem azért való a kötött, tehát hideg talajokba és a hidegebb szarvasmarha trágya a könnyű, meleg talajokba, mivel a gyors illetőleg késői elrothadás által a talajban különböző, tehát megfelelő hőmérsékű változások idéztetnek elő, hanem mert a heves trágya gyors elrothadásakor keletkező koncentrált tápanyag oldatok, a kötött talajok nagyobb absorptiója által kedvezőleg módosítottatnak; ellenkezőleg véve ugyanez áll a hideg trágya-nemek és könnyű talajokról.

A rothadáskor keletkező szénsav az ásványi alkreszek elmállásának hatalmas tényezője. Oly kőzetek, melyek az éleny és tiszta víz hatásának ellent állanak, a szénsavas viz által könnyen feloldatnak

Mint azt már említettem, az alászántott zsenge növények közelebb állanak végfelbomlásukhoz, elégsűkhöz, mint a már elfásultak. Ezért a zöld trágyázás után képződő humus nem fog oly hosszú ideig befolyjni a talaj phisicai tulajdonságainak kedvező módosítására, mint azon humus, mely a szalmás istálló trágyával kerül a talajba, helyesebben ott képződik. Önként érthető, miszerint kötött, hideg talajokban a szerves anyagok később rothadnak el; a zöld trágyázás azonban — valamint a szerves anyagok általában — csak oly kötött talajokra hat kedvezően, melyek nem egyuttal nedvesek — mint például ha átnemesztő altalajjal bírnak, — mivel ez esetben kártékony humus savak képződnek.

Zöld trágyázáskor a természet eljárását utánozzuk; azonban minthogy az több munkát és tőkét vesz igénybe mint a tiszta ugartartás vagy legelő járás, már belterjesebb gazdálkodást igényel, holott legbelterjesebb viszonyok mellett jelentés nélküli. — Egy maga hosszúság ideig, mint trágyázás meg nem állhat, mert nem csak hogy nem gazdagítja általában a termőföldet, hanem még annak gyorsabb kizsárolására vezet; eltekintve a légemű tápanyagoktól, melyek egyik fő forrása a körlég. Ez könnyen érthető hisz a zöld trágyázás után művelési növényeink kész és könnyen felvehető tápanyagokra találva, azokat nagy mennyiségben vehetik föl, ezért az a rablógazdálkodást az ásványi tápanyagokkal előmozdítja.

Az elmondottakból kitűnik, hogy zöld trágyának dus levelzetű és mélyen gyökeredző növényeket kell választanunk, hogy teljesen kimerült, oldott és oldatlan tápanyagokban szegény földeket zöld trágyázás által javítani senkinek sem juthat eszébe. Sovány, teljesen kimerült talajon buja növényzet nem tenyészhet és így a zöld trágyázás célja el nem érhető.

Szentkirályi Ákos.

T A R S A L G Ó.

Az erdélyi gazdasági egylet közgyűlése.

(1875. martius hó 23-án.)

Egylet elnök, Gr. Mikó Imre következőleg nyitja meg a gyűlést.

Tisztelt közgyűlés!

Midőn alapszabályaink értelmében ismét egyesületünk évfordulati ünnepét üljük, örvendek, hogy önöket, mint egyesületünk és gazdasági érdekeink buzgó pártolóit és gyámolait újra együtt láthatom.

Egyesületünk titkára szíves leend azonnal előterjeszteni mit tett az egyletet képviselő választmány a lefolyt évben anyagi és szellemi tekintetben. Önök feladata leend a felett helyeslő vagy helytelenítő ítéletet mondani.

Nem tehetem azonban, hogy én is ne értesítem a közgyűlést egy ez év folytán beállott, egyesületünkre nézve örvendetes körülményről, mely egyesületünket anyagi erejének gyarapodása által képessé teendi arra, hogy az alapszabályainak első pontjában elébe irt irányt: az ország gazdasága közös érdekeinek ereje szerint buzgón gyámolítását továbbra is szeme előtt tartva, a jövőben valamivel szélesebb körben mozoghasson, intézkedéseinek mérvét növelhesse és ezentul az eddigieknél láthatóbb eredményeket eszközölhessen. Ugyanis jobb létre költözött egyik tagtársunk gróf Bethlen László, nagy-buni szép kiterjedésű — körül-belől ezer háromezred harmincz holdnyi — birtokát végrendeletileg az erdélyi gazdasági egyesületnek hagyományozta.

Részemről kegyeletes érzettel említem — és említeni a hálás maradék — az ő nevét; mert mindazon teher mellett, melynek lefizetésétől a jószág birtokba vétele a végrendelet értelmében feltételezve van, intézetünk anyagi gyámolítására nézve ő egy maga többet tett, mint mi összesítve mindnyájan ez ideig tettünk; mert bátran állithatom, hogy ő egyesületünk anyagi alapját több, mint megkészszerzte. Ennélfogva megvagyok győződve, hogy neve a gazdaközönség emlékében mindig tisztelet tárgyát fogja képezni.

A jószág birtokunkba vehetésére megkivántató pénzüsszeg megszerzése és egyéb e tárgyban teendő sürgős intézkedések megtétele iránti intézkedés fogja egyik fő tárgyát képezni önök tanácskozásainak.

Tudatni kívántam továbbá a tisztelt közgyűléssel azt is, hogy az egyleti titkár ur szolgálati szerződése a mult 1874-ik év június hava végével lejárván, az igazgató választmány őt újabb három évre, azaz 1877. június hava végéig szerződtette, megadván neki az 1871-ki közgyűlés által előre biztosított 200 frt fizetés felemelését.

Végül most is, mint minden más alkalommal, egyesületünk minden tisztelt tagját arra kérve, hogy a mult iránt méltánylással, a jövő felől pedig csüggedetlen reménnyel lenni se dolgainknak kívánságunk szerint való folyása, se kedvezőtlen szelek lengedezése között meg ne szünjenek — a közgyűlést megnyitottnak nyilvánítom.

Az elnöki megnyitó helyeslő tudomásul szolgál.

2. Egyleti titkár, Gamauf Vilmos a következő titkári jelentését olvassa fel:

T. közgyűlés!

Ismét egy év folyt le, melynek nevezetesebb mozzanatairól ig. választmányunk nevében számolnom kell és ha korántsem tekinthetjük a rövid időszakban kezdeményezetteket és véghezvitteket egytől egyig kielégítőknak és kifogástalanoknak, az mint a t. közgyűlés e vázlatos jelentésből értesülni fog, tán nem egészen jó akaratumkon, hanem a kedvezőtlen körülmények torlódásán mult, melyeknek ellensúlyozására anyagi és szellemi erőnk egyaránt gyengének bizonyult.

Számos oly kérdések állanak előttünk, melyeknek sikeres megoldásában hazánk anyagi felvirágzásának mind megalapozott tényezőjét kell látnunk és melyek minden halogatás dacára előbb utóbb elintézendők lesznek. E feladatunknak azonban csak úgy fogunk megfelelni, ha egyletünknek minden egyes t. tagja támogatását tőlünk meg nem vonja s ha ez által ig. választmányunk működése igazán azzá lesz, mivé lennie hivatalosszerűen kellene: az egyesek legjobb meggyőződésének összkifejezése.

Egyletünk belételeire vonatkozólag mindenekelőtt meg kell jegyeznünk, hogy az 1874 év folyamán 63 oly tag, kiknek részvénykötelezettsége lejárt, annak megújítására kéretelt fel, azonban fájdalom, a mult év végéig csak hét tag felelt meg ebbeli várakozásunknak, ugyanis névszerint: báró Jósika Géza, Kilyén Ferencz, Gámán János, Sántha Károly, gróf Bethlen Béla, báró Bánffy Dezső és Tóth Zsigmond urak. Új tagokul a következő urakat nyertük meg: Lakner József, legifjabb gróf Bethlen Sándort, báró Bánffy Ernőt és gróf Bethlen Gergelyt.

A kérelhetlen halál ez idén sem kegyelmezett egyletünk tagjainak, és a mennyire tudomásunkra jutott, négy áldozatot ragadott el u. m. Antal Imre, Csongrádi István, Kászoni Ignác és Szépfői Károly urakat.

Egyletünk az 1874-ik évben tartott: egy közgyűlést, 11 rendes és három rendkívüli választmányi ülést, melyeken összesen 259 határozat hozatott. Ezenkívül 31 bizottsági és szakosztályi ülést jegyezhetünk fel, melyek majdnem kizárólag a kertészeti szakosztálynak, egyletünk legmunkásabb közegének esnek javára.

A titkári iroda 1874. január 1-től ugyanazon évi december 31-ig 1043 ügyszámot látott el.

Az egyletünk kezelése alatt álló köztelek ismét tetemes deficitet mutat ki! A lefolyt évben elemi csapás nem érte ugyan kertünket, az april végén és május elején fellépett fagy kárt nem okozván, de a kiadható csemeték számát a megelőző évek mostohasága nagyon megapasztotta, úgy hogy jövődelmünk nem birt az 1873-ik évi eredmény színvonalára felemelkedni. Az 1874. évben a köztelki anyafa-létszám újból leltározatott, mely intézkedés a választmány rendeletére minden harmadik évben ismétlendő lesz. A gyümölcsstermés a kajszin barackot kivéve, silány, maga a gyümölcs egytől-egyig ugyszólván férges volt, csak nagy bajjal lehetett azon collectiót

összeállítani, mely Déván a vándorgyűlés alkalmával bemutatva oly nagy elismerésben részesült. Az 1874. őszén, mint jól fogamzott nemesítés 3507 db. vétethetett számba. A köztelek további kezelése különben is indítványaink sorában érintve lévén, e helyen további részletekbe nem bocsátkozunk.

Kísérleti szőlőnk a nagy-utczában megmaradt in statu quo, melyet tavali jelentésünkben is jeleztünk. Az egylet igazgató választmánya több nyomós indok folytán elhatározá, hogy e telepet újból rendezzi, vagy eladóvá teszi; — a t. közgyűlés lesz hivatva ítéletet mondani arra nézve, helyesek e feltevéseink avagy nem?

Egyleti közlönyünk az „Erdélyi gazda“ harmadik évfolyamába lépett, mint hetilap. A választmány szűkebb hazánk két testvéregyletének hivatalos közlönyül ajánlá fel lapját, a mit ugy a tordaaranyosi, mint a küküllőmegyei gazd. egylet elfogadott és már igénybe is vett. Azonkívül határozott, hogy az „Erdélyi gazda“, az egyletek közötti minél bensőbb kapocs létesítése céljából, magyar gazdasági egyleteinknek, a postai küldés megtérítése mellett évenként, kerek 60 krért megküldessék, mely kedvezményt azonban a 39 egylet közül csak 14 vette eddig igénybe.

Egyleti közlönyünk előfizetés útján való pártolása fellelte gyenge, ugy hogy daczára a magas kormány tetemes segélyének, a lap minden esztendőben deficitet fog felmutatni. A lefolyt 1874-ik évre tavali jelentésünk a lap költségvetése szerint 317 frt hiányt mutatott ki, mely azonban tényleg csak 250 frtot, tehát 67 frttal kevesebbet tett. Az 1875-ik évre a költségvetés 1600 frt bevétellel 1864 frt 50 kr. kiadást állít szembe, tehát 264 frt 50 kr. deficitet; meg kell azonban jegyeznünk, hogy a lap 300 példányban küldetik meg tagjainknak díjtanul, mely szolgálmányért a lap pénztara eddig semmi kárpótlást nem kapott.

Készséggel elismerjük, hogy lapunk szellemi kiállításához sok gáncs férhet, de kénytelenek vagyunk megvallani azt is, hogy ennek oka nagy részt szintén anyagi erőnk elégtelenségében rejlik. Állításunk igazolására csak azt vagyunk bátrak felhozni, hogy a lap szellemi kiadásai most sem rugnak többre, mint midőn havanként csak kétszer, azaz félannyiszor jelent meg, mint most.

(Folyt. köv.)

Értesítés.

A nmlgu földmívelési miniszterium kegyes intézkedése folytán legközelebb a következő magvak és termények fognak az erdélyi gazd. egyletnek megküldetni, s kísérlettel végett a jelentkező egyleti tagoknak kiosztatni u. m.

- 4 véka brazíliai tavaszi rozs
- 6 „ Chevalier árpa
- 4 „ Probsteii „
- 4 „ Imperial „
- 20 font oberndorfi takarmány répa mag
- 6 mázsa szász hagyma burgonya
- 3 „ Early rose burgonya
- 1 „ Pignoletto török buza.

Az erre reflectáló egyleti tagok egyuttal kötelezettséget vállalnak arra nézve, hogy a termelési kísérlet eredményéről annak idejében tüzetes jelentést tesznek és nyerendő termésükből az innen kapott magmennyiséget más gazdák között leendő kiosztás végett az egyletnek rendelkezésére bocsátják.

Jelentkezéseket előlegesen is elfogad
Kolozsvárt, 1875. márczius 25-én.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

E G Y V E L E G.

* Lapunk mai mellékletül az erdélyi gazd. egylet 1874-ik évi zárszámadását, rovatos vagyon kimutatását és vagyon mérlegét veszik t. olvasóink.

* Második mellékletünket „Erdélyi pincze egyletünk az újjászervezés küszöbén“ melegen ajánljuk érdeklődő t. olvasóink szives figyelmébe.

* Az erdélyi gazd egylet közgyűlése folyó hó 24-én tartatott meg a városháza nagy termében, fájdalom, a tagoknak csekély részvéte mellett. A terjedelmes jegyző könyv közlését mai számunkban kezdvén meg, addig is röviden megemlítjük a nevezetesebb mozzanatokat. Az elnöki megnyitó s a titkári jelentés helyeslő tudomásul szolgáltak, a pénztár vizsgáló bizottság indítványai elfogadtattak. A nagy utczai szőlő és telek eladásának kérdése nagy szótöbbséggel elnapoltatván, a választmány új kezelési rendszer megállapítására utasított. A vinczellér képezde épületének terve egyelőre tudomásul szolgált. A nagy-buni jószágrol szóló tájékoztató jelentés elismeréssel fogadtatván, a közgyűlés egyhangulag kimondja, hogy a hagyatékot elfogadja, s a nemes adományozó, néhai Gróf Bethlen László emlékét hálás kegyelettel jegyzőkönyvileg is megörökíti. A részletes teendőik elintézése egy a választmány által saját kebeléből kiküldendő szűkebb bizottságra fog ruháztatni, mely eljárásáról a választmánynak, esetleg egy rendkívüli közgyűlésnek fog jelentést tenni. Egyszersmind felhatalmaztatott ezen szűkebb bizottság, hogy az átvétellel járó terhek fedezésére 50,000 forintig terjedhető kölcsönt vehessen fel. Utolsó tárgy egy megalakítandó szőlészeti s pinczészeti egylet azon megkeresése volt, hogy az erdélyi gazd. egylet védpaizsa alatt, mint annak kiegészítő része indulhasson meg, a mi természetesen egyhangulag megengedettett. Elnök végre jegyzőkönyv hitelesítésére három tagot felkérvén, az ülést bezárta.

* A fejéregyházi tyuktenyészdeben (u. p. Segesvár) april végétől kezdődőleg lesznek a tojasok kaphatók és a tulajdonosné, Hohenberg Onderka Marcellné született gr. Haller Luiza, részletes árjegyzékekkel kívánatra bárkinek szivesen szolgál. Van 30 külhoni tyuk, 5 pulyka, 11 récze s 2 óriási ludfaj, melyeknek tojasai egész nyár folytán a lehető legjutányosabb árakon fognak szétküldetni. Május elsőjén tul a t. tulajdonosné látogatókat ts szivesen fogad és reményli, hogy az érdekes és vonzó példa minél többeket fog az utánzásra késztetni.

* A természettudományi társulat könyvkiaadó vállalatát melegen ajánljuk t. olvasóink szives figyel-

mébe. A m. tudományos akadémia segélye lehetővé teszi, hogy ezen második ciklusban, mely 3 évre kötelez, összesen 15 frtért legalább 150 ivnyi nyomtatványt lehessen a tagok kezéhez juttatni. Oly aláírók, kik a társulatnak nem tagjai, 3 évre szóló kötelezettség mellett, és 8 frtnyi évdíjért e kiadványokon kívül a Természettudományi Közlöny 1875, 1876 és 1877-ik évi folyamait is megkapják. Könyvtárusi vagy egyenkénti megrendelés útján e kiadványok nem lesznek kaphatók. Az e ciklusban kiadandó művekre nézve egyelőre a következőkben történt megállapodás, u. m. 1) Buchan: Időjárás (Meteorology) Edinburgh, 1875. 2) Értekezések gyűjteménye, az első ciklusbeli 7-ik kötet mintájára. 3) Johnson: Hogy nő a vetés? (How crops grow) New-York, 1868. 4) Johnson: Miből lesz a termés? (How crops feed). New-York, 1870. 5) A közegészség-ügy köréből. (Smith, Pettenkofer nyomán.) 6) Oliver: Elemi növénytan (Elementary Botany). London 1874. 7) Proctor: „Más világok mint a miénk” (Other worlds than Ours.) London 1870. Megjegyzendő azonban, hogy, ha időközben az említetteknek még jelesebb és alkalmasabb művek jelennek meg a külföldön, a választmány enntartja magának a jogot, hogy a kitűzött helyett egy más mű fordíttatását eszközölhesse.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

H i r d e t é s e k.

Jelzálog kölcsönök.

Aláírt „Ipar- és keresked. ügynöki iroda” tisztelettel jelenti miszerint: Szilárd anyagból épült kolozsvári bérházakra törlesztési kölcsönöket 500 forinttól kezdve a legmagasabb összegig gyorsan eszközözi.

Ugyiszintén a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra s 500 forinttól kezdve a legmagasabb összegig.

Nagyobb kölcsönöknél feltűnő előnyt nyújt.

Bővebb értesítéssel a módosítási ránt posta útján készséggel szolgálnak. A hatóságilag engedélyezett általános

(3) (7-26) „Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda”

Kolozsvárt, óvár bástyauteza, 6. sz.

Értekezhetni posta útján vagy személyesen naponta d. u. 1-4 óráig.

Gyümölcs csemetéket,

erdei fákat, gumós növényeket,

Gyökeres szőlővesszőket,

(19) legjobb és hiteles minőségben (4-12.)

ajánl

a zámi jószágigazgatóság.

(Zám, Hunyadmegye, posta- és vasut-állomás.)

☞ Kivánatra részletes árjegyzék magyar vagy német nyelven bérmentve nyerhető.

(18) **Hirdetés.** (4-6)

1. Kül közútczében, egy nagy kiterjedésű telek, veteményes, szőlős és gyümölcsösssel;

2. Borjumáli hegyben, közel a Sétatérhez, a lövöldével szemben, kellemes helyen fekvő szőlőföld, nagy veteményes aljjal. külön gyümölcsösssel, kaliba s más szükséges épületekkel;

3. Kerestetik, a kisszamosra rugó, vagy ahoz közel fekvő 3-4 jó lakó szobával, konyha és kamarával ellátott telek, lehetőleg kertre, eladólág, bérbeadólág, vagy reá pénzre adva, kamatában használandólag, értekezhetni óvári 5 sz. hánzá,

CSULAK DÁNIEL, ügyvéddel Kolozsvárt.

JANKÓ VINCZE

CÉPCYÁRA KOLOZSVÁRTT.

A mult évi hivatalos statisztikai adatok szerint Erdélyben 181016 eke állott a földmívelés szolgálatára, melyek között csak 3967 vas eke találtott.

A cultura magasabb fokán álló államokban a vas-ekék általában tökéleteseknek tartatnak, mint a faekék, s azoknak elterjedése egyszersmind a gazdaszat fejlődési fokát jelzi.

Bátor vagyok jó hírünk és nevünk érdekében a t. cz. gazdaközönséget ezen körülményre megújítva figyelmeztetni s egyuttal értesíteni, miszerint gyári üzletem ez idő szerint kiválólag ekegyártással foglalkozik.

Ekéim az erdélyi földviszonyokhoz átalakítva

Gubicz, Vidats és Clayton-féle

minták szerint készülnek javított szerkezettel s mostani alakjokban a legkövetelőbb igényeket is kielégítik.

Ekéimet ötféle nagyságban készítettem. Az első számú legnagyobb, az ötödik számú legkisebb.

Az árak az ekék nagysága szerint következők: 25 frt, 22 frt, 20 frt, 18 frt, 16 frt; vastengelyü eketaligáé 14 frt, fatengelyü taligáé 12 frt. Levél által tett megrendeléseket is gyorsan és pontosan teljesítek.

Répvágók, szecs kavágók, morzsolók, rosták, borsajtók, borfejtő szivattyuk gyáramban mindenkor kaphatók.

Megromlott gépek kijavítására is teljes készséggel ajánlkozom.

Kolozsvártt, 1875.

teljes tisztelettel
JANKÓ VINCZE
gépcyár tulajdonos.

(14) (7-26)

TAUFFER FERENCZ

magkereskedésében

Kolozsvártt,

kaphatók a legjobb minőségben és jutányos árakban:

Takarmány répák

Luzerna és lóherék

Esparsette

Canadai zab

Doutternkon törökbuza

Early rose burgonya

Bükköny

Takarmány és diszfüvek

Stokeraui lencse és borsó

Mezei paszuly

Kerti és virágmagvak

Gabona zsákok nagy választékban.

(1) (13-52)

Dréher Ignác és fia

sebészi eszköz és sérvkötőgyárosok,

a m. kir. egyetem szállítói Budapesten.

Hatvani utca, 9 szám.

Ajánlják készítményeiknek gazdag tárat, finom angol aczélből készült gyapju nyíró ollókat, továbbá érvágót szarvas marhák részére, szurcsap (troicár) rézcsövekkel, juh oltó tűt, juh bélyegzőt és bélyegző fogót betűkkel és számokkal, a legújabb angol módra 9—18—27 és még több számokkal és betűkkel ellátva, égető bélyeg vasak, betűk és számok, lovak, marhák és juhok bélyegezésére, gyomor csövek (bendő szivattyuk) marhák és juhok részére, különösen ajánlható a kergesség betegségben sinlődő birkák műtétére. Kellő koponya lékelő eszközöket. Saját készítményü finom kertész késeket 80 krtól felfelé; minden árban, völgyüle és kecskeláb kések fenkövekkel ellátva, gyűrűző gépek, fa fűrészek 1 frittól felfelé, kés fűrészek, szőlő metsző és finom ágnyeső ollókat, rózsza és hernyó szedő ollót; finom toll, seb, vafiasz és aczélos kések, finom ollók minden nagyságban, evő eszközök minden alak és finomságban.

Minden nevezett tárgyat és általában minden használatni szokott eszközöket a mezőgazdaság és gazdatisztek részére a m. kir. posta útján azonnal (az árnak utánvétele mellett) a legjobb minőségben s a lehető legjutányosabb áron küldjük, vagy helyben vevőknek szolgáltatjuk át.

(12)

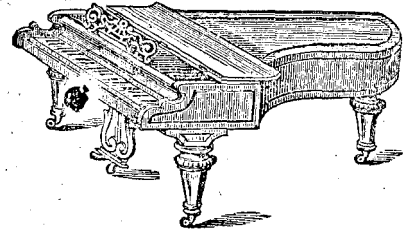
4-6

ZONGORÁK ÉS HARMONIUMOK

Legjobb és legolesőbb forrás

beszerzésére.

használt zongorák megcserélésére, valamint mindeannemü húros hangszerek, azok alkatrészeinek és mindenféle húroknak vásárlására.

Zongora-kölsönzési raktár.

Zongora-javítási műhely.

TRISKA FERENCZ

KOLOZSVÁRT,

a távirdai hivatallal szemben.

Kívánatra legújabb, 1875-re szőlő árjegyzékemmel bérmentve szolgálók. Üzetemben a lehető legnagyobb olcsóság a legszigorubb lelkiismeretességgel párosul.

Zongora hangolás bármily távol vidéken is olcsón elvállaltatik. (2) (7-26)

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A héti vásár		Egy osztrák mérő = 2 nagy véka						Egy mazsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozsa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhasus	
ára krajczárookban											
Kolozsvár	mart. 25	395	270	265	150	—	160-180	85-100	—	21	
Nagy-Várad	decz. 29	380-480	340-370	280-320	180-200	260-300	300	140	1500	24	
Maros-Vásárhely	márcz. 18	326-370	240-270	218-262	100-124	—	200-230	80-90	630-1240	18	
Károly-Fehérvár	márcz. 13	370-388	286-300	240-245	158-163	—	165-175	95-120	900	20	
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Brassó	decz. 31	388-455	361	290-312	135-141	318	—	—	—	18	
Besztercze	mart. 2	340-400	280	260	140	—	160-200	95-150	600	14	
Nagy-Enyed	mart. 18	350-375	300-325	213-250	125-135	—	290-300	35-45	800	18	
Szamosujvár	mart. 15	400-450	300-320	290-300	130-140	—	200	50	1400-1600	18	
Déas	mart. 16	360-400	360-320	220-260	100-110	—	140-150	50-80	800	15	
Torda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 76 frt 50 kr. — Ezüst árkelet 104.40

Az „Erdélyi Gazda” hirdetési díjszabalyzata.

	1-1		1-3		1-6		1-12		1-24		1-52	
	széri hirdeteskor											
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1/16 lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
3/16 "	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
4/16 "	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
5/16 "	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1/16 "	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények.

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor a hirdetés megjelenik.

A szives megrendelésben világosan kérjük kiténni: mennyi helyet igényel a beklald mellékelt hirdetés számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a Gámán János örökösei nyomdájának központi irodája (Góter gr. Gyulai-ház) Mellékletek százanként 1 o. 6. forintba számíttatnak.

TARTALOM:

Készítsük elő a vetőmagot. — A zöld trágya-zásról. — Társalgó. — Az erdélyi gazdasági egyesület közgyűlése 1875. mártius 23-án. — Értesítés. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi árak.